GAZETA
DE TRANCIЛBANIA.
(КȢ ПРЕАNАЛТА ВОІЕ).

Nro 24. **Brashov, 15. Junie.** 1841.

Трансілваніа.

АРПЪТАК. Де ші апеле дела Арпътак сѫнт кȣноскȣте ѧн пȣблікȣл нострȣ (кїар ші ѧн църіле вечіне), тотȣш н'ар фі де прісос а фаче деспре ачелеаш поменіре дін време, ѧнвреме дȣпъ кȣм адекъ ѧнпреџїȣръріле (нȣнȣмаї калітатеа лор) ні ле фак маї інтересанте. — Ѧн зілеле ачестеа тонȣл ѧнтре мȣлціміа оаспецілор де бъї ѧл дъ фіінца де фацъ а Ѧ. С. Мілош Обреновіч, Прінцȣлȣї де Сербіа. Ачеа ѧнналтъ персоанъ, пе лѫнгъ че кȣноаще дін парте'шї деосібіт фолос дін кȣра нȣмітелор апе акре, апої прін рара са лібералітате фаче, ка тотдеодатъ ші глоата ліпсіцілор карії алеаргъ спреажȣторїȣ, съ'ї сімцъ деплін мѫна чеа фъкътоаре де біне. Сѫнтем ѧнкредінцацї дела лок сігȣр, кȣмкъ фачеріле де біне ѧмпърціте декътръ Прінцȣл Мілош де Сербіа сінгȣр ѧн Брашов ші маї мȣлт ла Влепатак се сȣіе ла маї мȣлте мії де фіорінї, — о ценерозітате, че ва пъстра пе кремї ѧннаінте сȣвенірȣл лъȣдатȣлȣї прінц ѧнтре лъкȣіторії цінȣтȣрілор ноастре. — Прекȣм с'аȣ маї зіс, Прінцȣл Мілош дȣпъ съвѫршіта кȣръ кȣцетъ а ѧнтрепрінде кълъторіа ла Віена. Спре ѧнлесніреа ачестеї кълъторії ѧннълцієї Сале ісе орѫндȣі дела преаналтеле локȣрї Д. Кѫпітан дела Ч. рец. Вакант, Іовановіч, каре ѧ'л ва ші ѧнсоці пънъ ѧн кѫпітала аȣстріакъ.

Ачі ар фі ла лок потрівіт а ворбі чева ші деспре кіпȣріле де петреканіе ші де комодітъціле споріте, прекȣм ші деспре абȣзȣріле анȣміт а жȣкъторілор пе хазард ші а чершіторілор челор скѫрбошї че ла тот пашȣл те ѧнтімпінъ. Ѧнсъ атѫт дін прічінъ кȣмкъ Газета немцаскъ де аічї ѧн нȣмерȣл съȣ трекȣт ȣнеле ка ачестеа леаȣ ѧншірат пе ларг, кѫт ші кȣмкъ ноаъ нȣ не єсте ѧндемѫнъ а креде къ ам фі кїемацї спре а фаче маї бȣне саȣ чел пȣцін маї пȣцін реле ȣнеле лȣкрȣрї че атѫрнъ дела воіа орї ші невоіа а маї мȣлтора, тъчем маї біне, лъсѫнд времії ѧндрептареа. Атѫта ѧнсъ нȣ пȣтем трече вȣ ведереа, кȣмкъ гріжа дȣмісале а Домнȣлȣї Fő Biró Mihail Maurer атѫт пентрȣ клъдіреа дрȣмȣлȣї че дȣче ла апеле мінерале, кѫт ші пентрȣ пъстрареа апеї пе сеама оаспецілор ші пентрȣ лініщіта петречере а ачелораш єсте пріїмітъ де кътръ тоцї кȣ віе рекȣноштінцъ. (Прінцȣл де Сербіа петрече ѧн каселе челе гȣстȣоасе а длȣї фебіро́).

Алте Църї.

ТȢРЧІА. Щірї веніте дела Константінопол дін 26 Маїȣ ѧн Обсерватор). Ѧн ȣрма щірілор сосіте аічї дела Кандіа Кѫпітан Паша ѧн 16 Маїȣ сосісе кȣ флотілла са ѧн Сȣда, ѧндатъ ші апȣкѫнд мъсȣріле требȣінчоасе спре а десбарка трȣпеле ші а блока́ інсȣла."

„Патріархȣл греческ єсте лъпъдат дін постȣл ші рангȣл съȣ, іар ѧн локȣл ачелȣіа єсте нȣміт фостȣл пънъ акȣма мітрополіт дін Ціцікȣс, Антімос." — Ачеаста єсте а доа́ лъпъдаре де патріарх а Царіградȣлȣї ѧн време де доі анї. Дечї атѫт дін прічіна не ащептатеї скімбърї а капȣлȣї бісеріческ, кѫт ші дін некȣноащереа мотівелор, каре аȣ плекат пе Поартъ а апȣка асеменеа мъсȣръ аспръ, ѧнтѫмпларea дещептъ́ деокамдатъ фоарте маре мішкаре ѧн дȣхȣріле Константінополȣлȣї. Ѧнтр'ачеа се спȣне, кȣмкъ прічіна скоатерії патріархȣлȣї чеа маї де апроапе ар фі, кȣмкъ єл нȣ воі а слобозі ла крещінії дін Бȣлгаріа о єпістоліе архіпъстореаскъ спре аї дожені ка съ рѫмѫіе ѧн лініще, ба кȣмкъ ачелаш патріарх аȣ ші кȣтезат а декїара, къ революціа Бȣлгарілор н'ар фі декѫт о апъраре сілітъ ѧн контра ѧнфрікошатȣлȣї деспотісм ші а апъсърії дін партеа дерегъторілор тȣрчещї. — Пе кѫт не адȣчем амінте дін історіа ѧмпъръціеї османе, де ші Мохамед II робіторїȣл Константінополȣлȣї аȣ фъгъдȣіт пъстрареа ші окротіреа скаȣнȣлȣї патріарческ дін прічінї сінгȣр політічещї але статȣлȣї, ка адекъ прін па-

bjbv

тріарх съ поатъ цінна къ атъта маї ъшор пе гречї ан фрăъ шї ан жъг; маї тързіъ анєъ атът прін волнічіа съатанілор шї маї бъртос прін атот пътєрнічіле фітве а ле Мъфтілор, кът шї кїар прін а гречілор інтріцї, патріархїї дін Константінопол нънъмаї ăшї пердъръ база шї пътірea че о авъєрх лъцітъ пєсте маї мълте църї, чї де мълте орї ăшї прімеждїа шї віаца, анкът се поате зіче, къмкъ ачел патріархат ста сінгър дін граціа політічії търкещї. Правілиції *) бісерічії ръсъріте́лъї бор цї маї біне, дакъ фіінца патріархълъї дін Царіград єсте кєзъшъіте кїар прін канoанеле бісерічещї кїар шї пентръ креціниї ръсъріте́лъї, с'аъ къ пътєрea лъї пєсте алте църї креціницї с'аъ антінс нъмаї де факто ан врємea ампъраціеї романо-гречещї. Чea пъцін жъдекънд дін маніера нороадєлор де астъзї, ар пътea анкеіа чінева, къмкъ дакъ Ръшії тоцї шї акъма шї гречії де съпт Ото леапъдъ ан фапта ізрісдікціа патріархълъї, іар алцї креціні де лцеа гречеаскъ дін църіле єъропеї дін прічина поціцієї лор політіче н'аъ нічї ън прілеж шї нічї о воіе де а ста ан врео комънікаціе къ джнсъл, пътєрea лъї нъ пътea фі антімеіатъ пе ніцє канoане рекъноскътe де тоатъ бісеріка ръсъріте́лъї; алтфелїъ ръшії, гречії, монтенегрінії шї тоцї, карії нъ цїъ де ізрісдікціа поменітълъї патріарх, ар трєбъї съ фіе прівіцї ка нєсъпъшї, схісматічї ш. а., каре нічї де към нъ се антямплъ. (Ръшії аъ фъкът скімъърї анємнътоаре ан челе церімоніале шї рітъале ан пътірea шї дъпъ воіа лор). Анєъ біне о алтъ антребаре маї де апроапе: Хатішеріфъл де Гілхане пънъ ънде пътea съ апере пе патріархъл де къдере?

Логофеція бісерічеаскъ дела патріархат анкъ єсте цінарєа. Ачест пост ера чел дін таїъ чівіл пентръ націа гречеаскъ ан Търкіа. Логофът бісеріческ фъсеа пънъ акъма Д. Ніколаке Аристархі (тотдеодатъ шї агент а Мъріеї сале прінцълъї църіі романещї). Дечї ачеа че ера патріархъл ан прівінца реліціоасъ гречілор, Аристархі ле фъсеа лор ан прівінца політічеаскъ шї тотдеодатъ се къкъра де ън фавор дієгівіт а Ръсієї.

— Ферманеле де інвестітъръ пентръ Мехемід Алі с'аъ фъкът шї с'аъ съскріс. Мълцї антреабъ оаре Єгіптеанъл прїїміва кїар шї атъта фачерї де бінє къ каре ал гръмъдеще Съатанъл, сав къ ел ва маї тот чере анкъ. Де алтъ парте ла антямпларea дін ърмъ нъ єсте маре андоіалъ, къмкъ пътеріле аліате бор пъшї іаръш къ мънъ армата ла міжлок. Къмкъ Поарта астъдатъ шї дін прічина търкърърілор ан провінціїле єъропене єсте фоарте анґріжатъ, нъ се андоіеще німінї; анєъ Търкіа ан зілеле ноастре аъ анчепът а къноаще маї лімпеде шї прімеждіа ан каре се афлъ, прекъм шї пе чеї карії їаъ адъс аша департе, — дечї ей доар' бор шї къта а се пъзї. Історіа османъ мъртъріеще, къмкъ амъръціа лор с'аъ афлат ан ампреюрърї маї критіче, декът сънт ачестea де акъма шї ей тотъш аъ скăпат дін трънселе. — —

Дін Херцеговіна се скріе къмкъ бътрънъл паша дін ачеастъ провінціе прїїмі ан маї мълте рънднрї порънкъ дела Поартъ, ка съ меаргъ ла Константінопол. Ъл анєъ ăшї мънтъіе ърікеа къ слъбічънea бътрънєцелор шї нъ се съпъні, антр'ачеа лъкъіторії креціні ан Херцеговіна съфере апъсъріле лъї пънъ ла деснъдежде. — Ан Босніа домнеще боала тіфъс антр'ън кіп анфрікошат. —

БЪЛГАРІА. Іъніе 2. Мъкаркъ маї мълте скрісорї дін деосібітеле цінътърї але Българієї антъреск, къмкъ ампротівірea лъкъіторілор креціні аї ачестеї провінції асъпра Търкілор ка домнї аї лор с'аъ стінс десъвършіт, тотъш се фак арътърї де філїъріmі де сілнічії, че ърмеазъ міліціа търчеаскъ, де шї нъ аша дес ка маї наінте. Паша дела Ніса се паре къ н'аре нічї о воіе а се пърта маї къ блъндеце кътръ креціні, прін ърмаре, декъмва ел н'аре інструкціі таініче ан контраст къ челе пъбліке, се ампротівеще деадрептъл воієї Порціі. Че бате маї таре ла окї єсте, къмкъ джнсъл фаче тотфелїъл де прегътірї ръсвоініче, къ леце тръпе, къроra ле фъгъдъеще леафъ де къте 50 піаст. пе лънъ, търіле дін царъ ле пъне ан старе де апъраре шї ле ангріжеще къ профіант шї къ мъніціе, фъръ ка тоате ачестea съ поатъ авea врео прічинъ къвіоасъ. Де алтъ пърте філїъріте́лe вецї асъпра скопълъї ачестор прегътірї. Пънъ къндъ ънїї гъндеск, къмкъ ел се гътеще пентръ ън атак асъпра Сербіеї, алторa лі се паре іаръш, къмкъ джнсъл се теме де Їакъб Паша дела Адріанопол шї ан чеа маї дін ърмъ прімеждіе ва хотърî а се апъра анконтра ачелъіаш. —

Дін Сіріа вінъ вецї фоарте неплъкът. Чъма домнеще къ ізцелаъ маї бъртос пела Баірът шї Ст. Жеан д' Акрї; немълцъ-

*) *A propos!* Правілиції шї правілъ бісерічеаскъ! Ъ лъкръ прea антріставріїъ а ведеа къте лінеа єсте ла ромънї де о правілъ бісерічеаскъ тіпъріть ан маї мълте мїї де ексемпларе шї ефтінъ, ка съ о поатъ авea нънъмаї тоцї попії, чї шї мірянії; алтфелїъ аеъзъріле че се фак къ правіла, нъ'шї вор маї авa капет. Къте лъкрърї пе дос се спън дін ачеаш!

bjbv

мірея лъкъіторілор къ ноіі дерегъторі търъцці ші анъміт къ стрінгъторіі де дажде есте маре. — Ан Ъгіпт Міхемед Алі нъ анчетеазъ къ реорганізація міліцієї. Антр'ачеea се спъне, къмкъ ан капъл ачестъ ватрън аъ анчепът а інтра фелъірімі де препъсърі ші бънъіелі дестре кредінца маі мълтор бърбацї де ранг маре сънт стъпанірea са, анкът ел ліпсеще де постърі пе маі мълцї, кіар ші пе міністрълъ съъ де ръсвоіъ, дестре каре бънъі, къмкъ ар жъка пе мъна Порцієї. — Дела Салоніхі він вещіле десе пентръ єшірea маі мълтор банде марі де тълхарі ан мънцій дела Стромніца, карії нъ стаъ сінгър дін креціні, чі ші дін Ърнъвцї ші дін Търкї де алте провінції. Тоцї ачещіа даъ мъна фрацеще ла тълхарії ші ла ръпірі, ажътъндъ'шї ънії алтора а прада тоатъ царa. Корсърія анкъ ашї жоакъ ролъ къ анкъмътаре мълтъ, анъміт ан сънъл Волос ші прін преунър.

ГРЪЦІЯ. „Къріеръл греческ фъкъ де кърънд о декларацію, акърії анцелесъл пе скърт есте къмкъ, де ші гъвернъл лъї Ото апъкъ тоатe міжлочеле кътe ар стаъ прін пътінцъ, спре а ампедека тречерea унора лъкъіторі ла Кандіа, тотъш дін прічіна мълтор малърї але Гречієї непътъндъ'шї ажъпце скопъл де съвършіт, пофтеще пе лъме ка съ нъ'л жъдече де ръъ, дакъ тотъш ънії неодіхніцї скапъ ла фрацієї лор ан інсъл. — Антръ адевър гъвернъл греческ пе лънгъ тоатъ опінтеала нъ'шї поате фаче пе боіе ан прівінца ачеаста. Кът дакъ сънт тоатe адевъратe, кате ле скріе ун корреспондент дін Атіна дела 27 Маіъ, нънъмаі оамені дін старea чівілъ чі ші дін міліціе дезертеазъ трекънд ла Кандіа. Дечі дін прічіна ачеаста паза ан Піреъс (портъл) прекъм ші ла Фалеръс с'аъ антъріт маі мълт декът алтъдатъ. — Антр'о дъмінекъ нъ де мълт се дадъ ан театръ опера „Сомнамбъла," — към се зіче бенітъл дела ачеeаш съ фіе пентръ съръчі." Антрачеea оамені прінсеръ де весте, къмкъ ачеї съръчі вор фі фамілііле дін Крета, аша сала фъ плінъ анчесвітъ ші бенітъл къ тотъл се съї апроапе ла опт мії драхме. — Ріга ші реціна ампреунъ къ прінцъл короанеї дін Бавaріа, карії маї наінте къ о зі сосісеръ дін Морея, се арътаръ ші ан ачea сеаръ ла театръ пе о време маї окъртъ. — Паікос нъ лаъ ан паче пе гъвернъл греческ. Скопъл лъї есте, а продъче търъраре ші ампъкерe антре гъвернші антре націе, сокотінд къ прін ачеаста ва фі ан старе а фаче пе Маврокордато ка съ'шї лаъ постъл съъ.

СТАТЪРІЛЪ ЗНІТЪ дін НОРДАМЕРІКА. Дъпъ чea маї ноаъ нъмъраре а лъкъіторілор фъкътъ ан ачeастъ репъблікъ, нъмъръл лор есте ла 17,100,572 съфлете, антре карії 2,369,553 сънт шкlавї негрії ші 371,606 слобозї негрі. В де мінъне към креще імпопълація ан статъл ачеста. Ан анъл 1830 нъмъръл съфлетелор анкъ нъ ажъпгea ла 13 міліоане.

СПАНІЯ. Міністерїъл чел ноъ нъ се апъкъ де німік, де кът пъзеще сінгър іспръвіреа требілор че він пе тоатe зілеле ан окърмъіреа статълъї, прічіна ачестеї стърї ан лок нъ есте антр'атата атот пътрінічіа реценталъї Вспартеро, кът маї бъртос мареа ліпсъ де бані, анкъ ші де кредіт пентръ вістіеріа статълъї; ші фъръ бані нъ поцї мішка німік. В де анземнат, къмкъ „Жърналъл де Дебат" (органъл къріі францезещі), каре пъне акъма арата о деосібіть немълцъміре къ пъртареа ші къ карактерълъї Вспартеро, де кънд ачеста с'аъ фъкът Рецент, ворбеще пентръ дънсъл ан тон къ мълт маї домол ші іертъторіъ. Тот деодатъ „Дебат" рекомънда лъї Вспартеро доаъ лъкърърі: анъінтареа індъстрієї ан тоатe рамъріле, кът ачеаста ан Спаніа пътімеще фоарте тарe; ші о компланаціе пентръ старea попімеї, каре се афлъ ан челе маї неплъкът ші амерінцетоаре ампреунърърї. Ачеаста нічі нъ поате фі алтфелїъ. Попімea ші мънъстіріле ашї пердърe мошіїле ші бенітъріле; пътерea мірenească ампарте дерегъторіі попещі; протестаціа солълъї Ромеї, аллокуціа папії, към ші протестаціїле кіар а попімеї спаніоале фъсеръ кълкате ан пічоаре. Лъпта антре попі ші антре мірені с'аъ апринс къ о патімъ врединкъ де компътіміре: ан Севілла ші ан Малага фъсеръ попі арънкаці ла прінсоаре, сінгър ла Толедо 42 попі фъсеръ бъгаці ла темніцъ, дін прічінъ къ еї с'аъ ампротівіт правілеї каноніче а ексалтаціілор. Асемenea фапте се антъмплъ пе тот мінътъл ші адък търбърare ші реле ан попор. Пе де алтъ парте нъпъдірea ъреї революціонаре нъ маї къноаще нічі ун хотар. Ун депътат, Д. Мендец Віго пофті ан міжлокъл адънърії, ка аллокуціа съ се аръъ прін мъна гъдеї ші алтеле ка ачестea маї мълте, каре нъ маї аъ требъінцъ нічі де о тълмъчіре маї пе ларг. Ші анкъ маї алт чеваш: попімea спаніоласкъ де рангърі маї анналте пътім съ зічем къ есте пе атата адъпатъ къ ідеіле челе маї ноаъ, анкът ачеваш нъ се прea арата стрънъ де катръ ноаъле скімбърї че се фак. Десъ дакъ ачеаста аре тотъш а съфері, прічіна есте, къмкъ ea пъзеще даторіїле че о апаъ де маї мълт ка доаъ сънте де анї, че се петрекъръ антре мії де дъбсърї.

bjbv

БРІТАНІА МАРЕ. Дупъ дескатерї інтересанте де чінчї зіле фъкъте асупра моціей луї Сір Робєрт Пеел, „кънд міністерїул де акъма 'шар фі пердът кредітул," маї пе ърмъ ан 5 Іуніе дімінеца пе ла трей чеасурї каса пъші ла вотізаціе. Дін 658 мъдуларї де ранд аї касей ера де фаць 627. Дін а-чіпціа 312 гласурь пентрь Пеел ан контра міністерїулуї, iар 311 пентрь міністерїул, де унде се беде, кънд маіорітатеа опозіцієї стътъ сінгур дін 8 нъл. Кацїва дипутаці се анвоіерь а нъ вотіза нічї про нічї контра. О дисемнатъ зі ачеаста ан парламентул брітіческ. Рефлексіїле фоілор політічещї асупра поменітей антъмплърї сънт вредніче де бъгат ан сеамъ. Антребаря се фаче дін ноъ: ремънеа ба ші акъма міністерїул ан постул съъ, десфъкънд маї біне парламентул, кь надежде кь фъкъндусе алцїере ноаї де депутаці ел прін ажуторїул алігаторілор (адекъ а націей каре се сокотещ а сімпатіза маї мулт кь партіда Віг, ба редобъндї маіорітатеа пе віторіъ ан партеа са? Чел пъцін О' Коннел, ачел маре агітатор ан кьбънтул съъ фълуерат ан сесіа дін 3 Іуліе спусе кърат, кънд ел нъ воіеще а бідеа пе Пеел, прін ърмаре нічї пе ън Торї ан кабінет. Ші О' Коннел поате ан Ірландіа, ба ші ан Англіа фоарте мулт. Ачеія карії ар врea ка міністерїул де акъм съ ремъе ан слъжбъ, ан-шірь мерітеле луї, кънд адекъ ачелаш міжлочї реформа парламентарь ші чea мънічіпалъ, цеарсе шкладіа, десвіце стъпънірілор дін Остіндіа аръмърї негуцеторещї, анналнтъ десволтарea комънікацієї інтелектуале ші ачеїа комерчіале, кацїрь іъвірea Ірландіей, міжлочї унірea Канаделор, ъмпърцїрea ші слава Англіей ші сігурісі пачеа лъмеї. Съ вітъм, кънд тоате ачесте лаудe ле гръмъдіеще асупра міністерїулуї енглезеск вестітул оратор Берріер ан камера франдозаскъ, анкат лауделе прієтінілор міністерїулуї сънт ъмаї ън ехо (ресънет) а кълінтелор лъудатулуї рітор франдозеск.

— Лъарea чітацїї Кантон ан Кіна прін енглезї с'аъ адеверіт десъвършіт; ea анса тотдеодатъ прічінуї ші антіпъріре нъ пъцінь ан дъхъріле політічілор дін Европа. Антрь адевър, ісъпда нъ есте мікъ че о фъкъръ армеле брітаніче ші астъдатъ.

Ън план.

Се скріе дін Златна дела 29 Маіъ а. к., кънмкъ негуцеторіул дін Віена Б. Ігнатіе Арштаін аре де гънд ан соціетатеа кь маї мулцї капіталіщї дін Лондон, а жъртфі о сънъ ансемнатоаре де бані, спре а фаче ан Трансілванія ън інститът де аър дін ръзіле ші дін пътрішул мънцілор патрієї ноастре, кь ачеа фъгъдуінцъ, кънмкъ ачеа антрепріндере ар адъче ън кьщіг сігур атът вістіерієї, кът ші църії. Ърма ва алцеа, унде ва єші планул нъмітулуї негуцеторіъ. Атъта ремъне адевър кърат, кънмкъ ан патріа ноастрь маї есте анкъ фоарте мулт аър де кьлтат ші де спълат, каре прін машінеле ла ачеа скоп требуінчоасе ар єші маї ушор ла лъмінь, декът кь трокуцеле ші кь лопіцеле бїецілор цігані лінгурарї. Антрачеа се кьвіне а рефлікта, кънмкъ стъпънії де пъмът анкъ аъ съ ворбеаскъ ла ачеа план ън кьвънт, ші анкъ дупъ ампреціърърї ші дупъ інтерес ън кьвънт грeй де тот. Артіколул 8 де леце дін анул 1747 ва да ън разем антрепрінзеторіулуї, дін каре прічінъ публікул нострь ащeaптъ резултатул кь лъаре аминте.

Ненорочірї.

Ан Вінафалва (ла Кобасна) се репезі ла 16 Маіъ ън лъп търбат ші сфъшіе, капре, боі, кай, кънї ші оамені, — ла о бъть романь аї рънсе ціца дін каре і се ші трасе моартea. Алцї шасе оамені ръніцї се афлъ ан кърь дофторескъ.

Ан 27 Маіъ ла М. Вашархелї се аннікъ ан Мърош табълар канцеліарїулуї Бініамін Нагї де націе съкуіъ.

Прецуля бъкателор ан Брашов.

ла 25. Іуніе к. н. (Ан кані де балътъ.)

О галіатъ де Ардеал.		Рф.	Кр.
Чел маї фрумос	грош	7	—
„ де міжлок		6	12
„ де жос		5	24
Съкърец		5	12
Съкара		3	42
Орзъ		3	36
Овесъ		2	30
Хірішка		7	—
Мълаіul		2	36
Кукурузъ		4	—

редактор Георгіе Баріц. едітор Іоан Гътт.

bjbv